

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ
ТА ПРОВЕДЕННЯ ЦИКЛІВ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «ЕРГОТЕРАПІЯ»**

Створення цього документу стало можливим завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Уряд США. Зміст є відповідальністю Моментум Вілз фор Хьюменіті і не обов'язково відображає погляди Уряду США.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням Правління

ГО "Українське товариство ерготерапевтів"

протокол №3 від 8 вересня 2025 року

Полова Правління

_____ О.Д. Калінкіна

ЗМІСТ

1. СКОРОЧЕННЯ ТА АБРЕВІАТУРИ	4
2. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОХОДЖЕННЯ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ЕРГОТЕРАПЕВТАМИ В УКРАЇНІ	6
4. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОГРАМИ ЦИКЛУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ	7
5. ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ	9
6. ПЕРЕЛІК ОБОВ'ЯЗКОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ЗА ПРОГРАМОЮ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ, СФОРМУЛЬОВАНИЙ У ТЕРМІНАХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	10
7. ДОДАТКОВІ ВИМОГИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	11
7.1. ВИМОГИ ДО ЗАКЛАДІВ ТА УСТАНОВ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ПІДГОТОВКУ ФАХІВЦІВ ЗА ПРОГРАМАМИ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ	11
7.2. ВИМОГИ ДО ВИКЛАДАЦЬКОГО СКЛАДУ	12
7.3. ВИМОГИ ДО ПРАКТИЧНОГО КОМПОНЕНТУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ	13
8. РЕКОМЕНДОВАНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ	18
9. РЕКОМЕНДОВАНІ МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ	19
10. РЕКОМЕНДОВАНІ ФОРМИ ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ПРОГРАМИ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ	20
11. ВИМОГИ ДО ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ	21
12. ЗМІСТ РЕКОМЕНДОВАНИХ КОМПОНЕНТІВ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ	24
13. ПРИМІРНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ЦИКЛУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ	26
14. ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ, НА ЯКИХ БАЗУЮТЬСЯ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ	29
15. ДОДАТКИ	31

1. СКОРОЧЕННЯ ТА АБРЕВІАТУРИ

ЗВО	- заклад вищої освіти
ЗК	- загальна компетентність
ІК	- інтегральна компетентність
КМУ	- Кабінет Міністрів України
МОЗ	- Міністерство охорони здоров'я України
МОН	- Міністерство освіти і науки України
НАЗЯВО	- Національне агентство забезпечення якості вищої освіти
НПП	- науково-педагогічний працівник
ПП	- педагогічний працівник
РН	- результат навчання
СК	- спеціальна компетентність
УТЕТ	- Громадська організація «Українське товариство ерготерапевтів»
WFOT	- World Federation of Occupational Therapists

2. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Ці Методичні рекомендації щодо організації та проведення циклів спеціалізації «Ерготерапія» для професіоналів з ерготерапії в закладах охорони здоров'я (далі – Методичні рекомендації) розроблено в рамках реформування системи охорони здоров'я України, беручи до уваги, що розвиток ерготерапії розглядається, як один із пріоритетних напрямків державної політики у сфері реабілітації, що обумовлено зростанням потреб населення в реабілітаційних послугах, спричинених повномасштабною війною, демографічними змінами та соціальними викликами.

Ерготерапія, як складова реабілітаційної допомоги, спрямована на відновлення активності та участі людини в соціальному житті і є необхідною для забезпечення права кожного пацієнта на функціональну незалежність та гідну якість життя. Спеціалізація «Ерготерапія» є формою професійного розвитку фахівців з ерготерапії, яка забезпечує відповідність рівня їх компетентностей вимогам до практики ерготерапії в Україні.

Належне нормативне та методичне забезпечення спеціалізації фахівців – ключ до формування сильної професійної спільноти, здатної ефективно працювати в інтересах здоров'я нації.

Ці Методичні рекомендації розроблені з метою забезпечення єдиного підходу до формування програми спеціалізації «Ерготерапія» у системі післядипломної освіти відповідно до чинного законодавства України, зокрема вимог:

- Закону України від 01.07.2014 № 1556-VII «Про вищу освіту» (редакція від 01.06.2025);
- Закону України від 03.12.2020 № 1053-IX «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» (редакція від 01.01.2025);
- Постанови Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» (редакція від 04.01.2024);
- Наказу МОЗ України від 16.04.2025 № 650 «Про затвердження Порядку проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я та внесення змін до деяких наказів Міністерства охорони здоров'я України».

Методичні рекомендації доцільно використовувати як інформаційний посібник для закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку фахівців за спеціалізацією «Ерготерапія» працівників сфери охорони здоров'я, а також для розробників освітніх програм, науково-педагогічних працівників і організаторів післядипломної освіти у сфері охорони здоров'я.

Методичні рекомендації містять рекомендовану структуру, щодо проходження циклу спеціалізації «Ерготерапія» професіоналами в сфері охорони здоров'я у закладах охорони здоров'я з вищою немедичною освітою.

Методичні рекомендації розроблені в рамках проекту «Реабілітація в Україні» (Rehab4U), який реалізовується завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Уряд США.

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОХОДЖЕННЯ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ЕРГОТЕРАПЕВТАМИ В УКРАЇНІ

Процес проходження спеціалізації за напрямом «Ерготерапія» в Україні чітко врегульований низкою нормативно-правових актів, ухвалених Міністерством охорони здоров'я України та Міністерством освіти і науки України.

Основою для визначення спеціалізації є Наказ МОЗ України № 891 від 16.05.2023, яким затверджено перелік спеціалізацій у межах спеціальності 227 «Терапія та реабілітація», зокрема 227.02 «Ерготерапія» (з 30.08.2024 р. Код спеціальності змінено на І7 «Терапія та реабілітація», постанова КМУ № 1021 від 30 серпня 2024 р.).

Питання спеціалізованого навчання та тематичного удосконалення врегульовано Наказом МОЗ України № 112 від 23.01.2024 «Про затвердження Номенклатури спеціальностей професіоналів у галузі охорони здоров'я у закладах охорони здоров'я, Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за спеціальностями професіоналів у галузі охорони здоров'я у закладах охорони здоров'я та професіоналів з вищою немедичною освітою», зареєстрований Міністерством юстиції України 30.01.2024 за № 159/41504 (далі – Наказ МОЗ № 112 редакція від 25.02.2025), який визначає номенклатуру спеціальностей та перелік освітніх циклів для професіоналів у галузі охорони здоров'я.

Наказ МОЗ № 2034 від 29.11.2023 деталізує вимоги до професійної кваліфікації ерготерапевтів та передбачає обов'язкове проходження спеціалізації для фахівців, які отримали освіту за суміжними спеціальностями до 1 січня 2028 року.

Окремо регламентовано перехідні положення: Наказ МОЗ № 668 від 25.03.2019 дозволяє особам, що здобули освіту до 2019 року за напрямом «Фізична реабілітація», працювати ерготерапевтами, за умови проходження відповідної спеціалізації протягом п'яти років.

Доповнює нормативну базу Стандарт вищої освіти за спеціальністю 227 для другого (магістерського) рівня (затверджений Наказом МОН № 1549 від 30.10.2024), який визначає освітні та професійні вимоги до підготовки майбутніх ерготерапевтів.

4. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОГРАМИ ЦИКЛУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

Програма спеціалізації «Ерготерапія» (далі – програма спеціалізації) є формою післядипломної професійної освіти та проводиться з метою оволодіння фахівцями з реабілітації необхідними компетентностями – здатностями успішно провадити професійну діяльність, яка складається з динамічної комбінації знань, вмінь, навичок та способів мислення, що необхідні для самостійної роботи ерготерапевта. Програма спеціалізації є нормативним документом, що визначає зміст навчання під час проходження спеціалізаційного циклу, а також встановлює вимоги до обсягу знань та рівня професійної підготовки фахівців.

Метою програми спеціалізації є забезпечення високої якості підготовки конкурентоспроможного фахівця – ерготерапевта, здатного компетентно, ефективно та безпечно здійснювати практичну діяльність, надавати пацієнтоорієнтовані та науковообґрунтовані ерготерапевтичні послуги у різних сферах охорони здоров'я, освіти, соціального захисту та реабілітації. Програма спеціалізації спрямована на розвиток клінічного мислення, міждисциплінарної співпраці та професійної ідентичності фахівця.

Контингент слухачів визначається положеннями професійного стандарту.

Зміст програми охоплює весь обсяг теоретичних знань, умінь і практичних навичок, необхідних ерготерапевту для самостійної роботи з надання кваліфікованої допомоги особам, що її потребують.

Об'єкти вивчення та/або діяльності: терапевтичне використання заняттєвої активності для досягнення максимального рівня функціонування, покращення та розширення заняттєвої участі пацієнтів/клієнтів відповідно до їхніх бажань та потреб у закладах охорони здоров'я та позаклінічному середовищі, адаптація середовища, добір та налаштування допоміжних засобів реабілітації.

Цілі навчання: набуття здатності здійснювати професійну діяльність ерготерапевта, розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру, що стосуються ерготерапії.

Теоретичний зміст предметної області: порушення функцій, активності та участі осіб різних вікових категорій і нозологічних груп; концепції, теорії та методи реалізації процесу ерготерапії, заснованих на принципах заняттєвоорієнтованої та пацієнтоорієнтованої практики. Особлива увага приділяється врахуванню індивідуальних факторів його заняттєвої активності, а також впливу середовища (зокрема, школи, громади тощо). До змісту також входять питання менеджменту, викладання та наукових досліджень у сфері ерготерапії. Програма має включати освітні компоненти, спрямовані на досягнення визначених результатів навчання, враховувати специфіку актуальних завдань системи охорони здоров'я та інші контекстуальні чинники.

Індивідуалізація навчального маршруту: забезпечення можливості адаптувати зміст окремих освітніх компонентів під попередній досвід та освітній рівень здобувача (у межах чинних вимог). Визначення індивідуального графіку проходження практики за професійним спрямуванням особливо для здобувачів, які поєднують навчання з професійною діяльністю.

Моніторинг якості навчального процесу: внутрішній аудит якості навчання: анкетування здобувачів, оцінка супервізорів, експертна оцінка освітніх матеріалів. Можливість

періодичного перегляду навчального плану з урахуванням новітніх практик і змін у нормативній базі.

Програма спеціалізації повинна проходити зовнішнє рецензування з метою забезпечення її відповідності професійному стандарту, сучасним міжнародним підходам у підготовці ерготерапевтів, а також потребам системи охорони здоров'я. Рецензентами мають бути фахівці у галузі ерготерапії (не менше двох осіб), які не є безпосередньо залученими до розроблення програми. Бажано, щоб один із рецензентів представляв професійну організацію ерготерапевтів. Рецензування має охоплювати зміст програми, логіку структури, відповідність компетентностей очікуваним результатам навчання, а також практичну спрямованість та актуальність освітніх компонентів.

Тривалість навчання на циклі спеціалізації складає 6 місяців. Програма передбачає лекційні та практичні заняття, а також самостійну роботу, що загалом становить 900 годин навчання.

Слухачам, які пройшли повний курс навчання на циклі спеціалізації та успішно склали заходи підсумкового контролю, видається документ встановленого зразка про присвоєння професійної кваліфікації «Ерготерапевт». Присвоєння кваліфікації здійснюється відповідно до вимог Наказу МОЗ України «Про затвердження Порядку проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я та внесення змін до деяких наказів Міністерства охорони здоров'я України» від 16.04.2025 № 650.

5. ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

Галузь знань І	«Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»
Складник освіти	Післядипломна освіта
Спеціальність І7	Терапія та реабілітація
Кваліфікація	Ерготерапевт
Передумови вступу	Визначаються положеннями професійного стандарту
Форма навчання	Очна, з можливістю дистанційного навчання для теоретичного компоненту програми
Мова навчання	Українська
Академічні права після закінчення програми	Ерготерапевт, 2229.2. Безперервний професійний розвиток. Подальша підготовка на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти для здобуття ступеня доктора філософії
Моніторинг та оцінювання	Внутрішній аудит якості навчання, зовнішнє рецензування
Обсяг програми	6 місяців (900 годин, 30 кредитів ECTS)

6. ПЕРЕЛІК ОБОВ'ЯЗКОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ЗА ПРОГРАМОЮ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ, СФОРМУЛЬОВАНИЙ У ТЕРМІНАХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Після закінчення програми спеціалізації здобувач має опанувати ключові професійні компетентності, які є необхідними для надання якісних ерготерапевтичних послуг, які визначені Стандартом вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти (далі – Стандарт вищої освіти) галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 227 Терапія та реабілітація, спеціалізація 227.02 Ерготерапія, затвердженим та введеним в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 30.10.2024 № 1549. Чинні компетентності та результати навчання зазначені у Додатку 1 та Додатку 2.

Опанування зазначених компетентностей забезпечує готовність фахівця до самостійної професійної діяльності як ерготерапевта в системі охорони здоров'я України.

7. ДОДАТКОВІ ВИМОГИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

7.1. ВИМОГИ ДО ЗАКЛАДІВ ТА УСТАНОВ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ПІДГОТОВКУ ФАХІВЦІВ ЗА ПРОГРАМАМИ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

До закладів/установ, які здійснюють підготовку фахівців за програмами спеціалізації належать:

- заклади післядипломної, вищої та фахової передвищої освіти;
- наукові установи;
- заклади післядипломної, вищої та фахової передвищої освіти (для територіально відокремлених структурних підрозділів закладів освіти).

Заклади/установи, які здійснюють підготовку фахівців за програмами спеціалізації мають відповідати визначеним критеріям, що забезпечують якість навчального процесу, відповідність державним стандартам і професійним вимогам до підготовки ерготерапевтів у системі охорони здоров'я України.

Ліцензування та правовий статус

- Наявність чинної ліцензії на провадження освітньої діяльності у сфері післядипломної освіти за спеціальністю «Терапія та реабілітація».
- Реєстрація закладу/установи в Єдиній державній електронній базі з питань освіти.
- Право на видачу відповідних документів про проходження спеціалізації, визначених чинним законодавством України та нормативними актами МОЗ.

Навчально-методичне забезпечення

- Розроблена та затверджена освітньо-професійна програма спеціалізації з ерготерапії.
- Наявність робочих програм (силабусів) навчальних дисциплін, програм практичної підготовки, засобів поточного та підсумкового контролю.
- Відповідність змісту програми спеціалізації сучасним клінічним настановам, положенням практики, що ґрунтується на доказах в ерготерапії.

Кадрове забезпечення

- Викладання дисциплін за професійним спрямуванням забезпечується науково-педагогічними (НПП) та педагогічними працівниками (ПП) з досвідом практичної роботи в ерготерапії не менше 2 років та/або НПП/ПП з досвідом викладання на освітніх програмах з ерготерапії.
- Організація підвищення кваліфікації викладачів та їх залучення до професійної спільноти ерготерапевтів.

Матеріально-технічне забезпечення

- Наявність навчальних аудиторій, обладнаних для проведення практичних занять.
- Доступ до спеціалізованих приміщень, симуляційних кімнат або баз практики за професійним спрямуванням, які відповідають специфіці ерготерапевтичної діяльності.
- Забезпечення доступу до сучасної навчальної літератури, електронних ресурсів, баз даних, а також необхідних технічних засобів.

Вимоги до бази практики за професійним спрямуванням

Бази практики за професійним спрямуванням мають відповідати низці критеріїв, що забезпечують якісну фахову підготовку здобувачів спеціалізації з ерготерапії. Вони повинні створювати умови для формування професійних компетентностей, набуття практичного досвіду, ознайомлення з мультидисциплінарною командною роботою та стандартами надання ерготерапевтичних послуг.

До баз практики за професійним спрямуванням належать заклади охорони здоров'я, реабілітаційні установи, центри соціального захисту, громадські організації, освітні або інші інституції, де надаються ерготерапевтичні послуги або в яких створено умови для їх впровадження.

База практики має відповідати таким вимогам:

- Укладена угода з закладом/установою, що здійснює підготовку фахівців за програмою спеціалізації.
- Професійний супровід практики: наявність ерготерапевтів, які відповідають вимогам до супервізорів практики та можуть виконувати відповідні обов'язки.
- Наявність відповідного контингенту пацієнтів / клієнтів, з якими можуть працювати ерготерапевти (особи з порушеннями у стані здоров'я, функціональними обмеженнями, психосоціальними потребами тощо).
- Можливість реалізації програм ерготерапії з акцентом на заняттєву участь, функціональну активність та адаптацію середовища.
- Доступ до документації, обладнання та середовища, що дозволяють ознайомитися з процесом оцінки, планування та реалізації ерготерапевтичних втручань.
- Відповідність етичним та правовим нормам організації освітнього процесу на базі закладу, у тому числі дотримання вимог конфіденційності та безпеки пацієнтів.

Система оцінювання та контроль якості

З метою забезпечення контролю якості освіти має бути передбачено:

- Запровадження системи внутрішнього контролю якості освітнього процесу, відповідно до законодавства та вимог НАЗЯВО.
- Проведення регулярного моніторингу результатів навчання, зворотного зв'язку зі здобувачами, аналізу ефективності програми.
-

7.2. ВИМОГИ ДО ВИКЛАДАЦЬКОГО СКЛАДУ

Керівником програми може бути особа, яка має освіту спеціаліста/магістра з фізичної реабілітації/фізичної терапії, ерготерапії, терапії та реабілітації, захистила дисертаційну роботу кандидата чи доктора наук за спрямуванням лікувальна фізична культура/фізична реабілітація (спеціальності 14.01.24, 13.00.04 (до 1996 року), 24.00.02 (до 2005 року), 24.00.03) (тема роботи, ключові слова); доктора філософії та доктора наук за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія/Терапія та реабілітація.

Дисципліни, які формують спеціальні компетентності, повинні викладатися фахівцями, які обіймають/можуть обіймати посаду ерготерапевта у закладах охорони здоров'я, освіти та/або соціального захисту населення.

Дисципліни, які формують здатність розуміти медико-біологічні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти, пов'язані з практикою ерготерапії викладаються науково-

педагогічними (педагогічними) та/або науковими працівниками з урахуванням відповідності їхньої освітньої та/або професійної кваліфікації.

7.3. ВИМОГИ ДО ПРАКТИЧНОГО КОМПОНЕНТУ ПРОГРАМИ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

Засвоєння професійних компетентностей повинно здійснюватися на базах практики відповідного профілю відповідно до навчального плану. Практика за професійним спрямуванням проводиться у спеціалізованих підрозділах із залученням профільних ерготерапевтів. Професійна підготовка на базах практики повинна враховувати специфіку дисципліни та, з метою засвоєння фахових компетенцій, обов'язково передбачати використання симуляційних методів навчання, роботу із застосуванням відповідного обладнання та безпосередню роботу з пацієнтом/ клієнтом.

Обсяг практики за професійним спрямуванням повинен становити не менше 180 годин (6 кредитів).

Пройдення практики за професійним спрямуванням у повному обсязі є обов'язковим.

Метою практики за професійним спрямуванням є формування глибокого практичного досвіду надання послуг ерготерапії пацієнтам/клієнтам, формування компетентностей ерготерапевта базового рівня з фокусом на заняттєво-орієнтовану терапію та розвиток навичок управління ерготерапевтичними послугами.

Проведення практики за професійним спрямуванням є результатом взаємодії між студентом, супервізором та координатором клінічного навчання від закладу вищої освіти.

Супервізія є процесом нагляду за виконанням здобувачем програми спеціалізації (далі – здобувач) частин або цілого процесу надання послуг ерготерапії, де супервізор практики за професійним спрямуванням відповідає за якість роботи здобувача та за безпеку пацієнта/клієнта, що отримує послуги ерготерапії. Обсяг і частота супервізії повинна поступово зменшуватися від безпосередньої супервізії на місці проведення практики до самостійної практичної діяльності.

Місця проведення практики за професійним спрямуванням можуть охоплювати заклади охорони здоров'я, реабілітаційні установи, центри соціального захисту, громадські організації, освітні або інші інституції, де надаються ерготерапевтичні послуги або створено умови для їх впровадження. Практика за професійним спрямуванням повинна охоплювати різноманітні стани здоров'я, що впливають на різні аспекти структури і функції тіла, і що викликають різні обмеження заняттєвої участі пацієнтів/клієнтів усіх вікових груп.

Супервізором практики за професійним спрямуванням повинен бути фахівець, який обіймає/може обіймати посаду ерготерапевта у закладах охорони здоров'я, освіти та/або соціального захисту, а також має не менше двох років практичної діяльності за спеціалізацією «Ерготерапія».

Сфера відповідальності супервізора практики за професійним спрямуванням:

- науково-методичне та організаційне забезпечення практики за професійним спрямуванням;
- знання законодавчих, етичних та практичних професійних настанов;

- планування діяльності здобувача під час практики за професійним спрямуванням;
- забезпечення супервізії відповідно до рівня очікуваних та досягнутих результатів практики за професійним спрямуванням;
- оцінювання успішності здобувача;
- виконання ролі професійної моделі для наслідування здобувачем упродовж навчальної практики за професійним спрямуванням.

Супервізори практики за професійним спрямуванням повинні:

- ознайомити здобувачів із організацією надання ерготерапевтичних послуг у закладі, зокрема із внутрішніми правилами, процедурами, графіком роботи;
- забезпечити структуровану та належну супервізію та підтримку здобувачам;
- забезпечити та підтримувати середовище, яке спонукає здобувача до перенесення знань, отриманих у закладі/установі, що здійснюють підготовку фахівців за програмами спеціалізації, до умов проходження практики за професійним спрямуванням;
- надати здобувачу можливості для практикування ерготерапевтичного процесу з клієнтами/пацієнтами;
- надавати постійний зворотній зв'язок здобувачам щодо прогресу, проблем, навичок, які потребують вдосконалення;
- демонструвати професійну поведінку, дотримання етичних норм та ефективну комунікацію;
- підтвердити відвідування здобувачем практичної бази у формі, визначеній закладом/установою, що здійснює підготовку фахівців за програмами спеціалізації;
- заповнити форму оцінки успішності здобувачів після завершення практики за професійним спрямуванням, визначеної закладом/установою, що здійснює підготовку фахівців за програмами спеціалізації.

Складові оцінювання практики за професійним спрямуванням:

1	Базові вимоги до практичної діяльності:
	a. дотримання етичних норм практичної діяльності, вимог національних та регуляторних документів, дотримання безпеки;
	b. безпечне та своєчасне використання реабілітаційного обладнання, дотримання правил безпеки та своєчасне повідомлення керівників про екстрені ситуації;
	c. забезпечення власної безпеки та безпеки інших під час практики шляхом передбачення потенційно небезпечних ситуацій і вживання заходів щодо їх запобігання.
2	Основні принципи ерготерапії:
	a. чітко, впевнено та точно пояснювати цінності, переконання та особливу філософію ерготерапії клієнтам/пацієнтам, їх родинам, членам реабілітаційної команди та іншим стейкхолдерам;
	b. чітко, впевнено та точно пояснювати цінність заняттєвої активності як методу і бажаного результату ерготерапії клієнтам/пацієнтам, їх родинам, членам реабілітаційної команди та іншим стейкхолдерам;

	с. чітко, впевнено та точно пояснювати роль практикуючих фахівців ерготерапії клієнтам/пацієнтам, їх родинам, членам реабілітаційної команди та іншим стейкхолдерам.
3	Скринінг та оцінювання:
	а. пояснювати доцільність та процес оцінювання на основі інформації про клієнта/пацієнта ерготерапії, контекстів, теорій, рамок практики та або моделей практики;
	б. збирати з відповідних джерел важливу та необхідну інформацію про фактори, які сприяють та перешкоджають виконанню заняттєвої активності шляхом процесу оцінювання;
	с. вибирати відповідні інструменти скринінгу та оцінювання на основі цілісного підходу до оцінювання різних факторів клієнта/пацієнта на основі біопсихосоціальної моделі реабілітації;
	д. формувати заняттєвий профіль та оцінювати виконання клієнтом/пацієнтом заняттєвої активності через інтерв'ю та інші відповідні методи оцінювання;
	е. оцінювати та аналізувати фактори клієнта/пацієнта ерготерапії та контексти, які допомагають або перешкоджають виконанню заняттєвої активності;
	ф. правильно та ефективно застосовувати стандартизовані та нестандартизовані інструменти оцінювання та опитування для отримання валідних та надійних результатів;
	г. змінювати та адаптовувати процедури проведення оцінювання відповідно до змінних факторів клієнта/пацієнтам, контекстів та середовища життєдіяльності
	h. інтерпретувати результати оцінювання для визначення сильних та слабких сторін у виконанні клієнтом/пацієнтом заняттєвої активності;
	і. чітко, точно і лаконічно синтезувати та документувати результати процесу оцінювання, використовуючи методичні формати запису виконання пацієнтом/клієнтом заняттєвої активності.
4	Втручання:
	а. чітко та логічно обґрунтовувати процес втручання на основі результатів оцінювання, контекстів, теорій, рамок практик, моделей практики, науково-доказової бази та професійного мислення;
	б. формувати відповідний клієнто/ пацієнто-орієнтований план втручань на основі результатів оцінювання, контекстів, теорій, рамок практики та/або моделей практики;
	с. використовувати науково-обґрунтований підхід і відповідні ресурси для прийняття рішень щодо втручання;
	д. обирати пацієнто/клієнто-орієнтовані та заняттєво-орієнтовані втручання, які мотивують створюють відповідний виклик для пацієнта/клієнта щодо встановлених цілей;
	е. планувати клієнто / пацієнто-орієнтовані та заняттєво-орієнтовані втручання;
	ф. обирати та, за потреби, модифікувати підхід до втручань для досягнення встановлених цілей;
	г. модифікувати завдання та/або середовище для оптимізації виконання клієнтом/пацієнтом заняттєвої активності;

	h. коригувати план втручання і визначати необхідність до продовження чи завершення надання послуг на основі стану клієнта/пацієнта;
	i. документувати суб'єктивне сприйняття клієнтом результативності ерготерапевтичних втручань.
5	Менеджмент ерготерапевтичних послуг:
	a. демонструвати у практичній діяльності здатність співпрацювати з іншими членами реабілітаційної команди, залучати членів родини до процесу реабілітації;
	d. відповідати стандартам продуктивності праці чи об'єму роботи, який очікується від здобувача;
	c. демонструвати знання національних, регіональних і приватних систем та правил оплати ерготерапевтичних послуг;
	d. демонструвати у практичній діяльності або дискусії знання та розуміння форми організації закладу;
6	Спілкування та професійна поведінка:
	a. чітко та ефективно спілкуватися у вербальний та невербальний спосіб;
	b. чітко та точно вести документацію;
	c. співпрацювати з супервізором практики для отримання максимальної користі від досвіду навчальної практики;
	d. брати на себе відповідальність за опанування нових професійних умінь і навичок шляхом пошуку можливостей для навчання та взаємодії з супервізорами практики та іншими;
	e. конструктивно та своєчасно відповідати на зворотній зв'язок;
	f. демонструвати послідовну та прийнятну робочу поведінку;
	g. демонструвати ефективний менеджмент часу;
	h. ефективно формувати терапевтичні стосунки з пацієнтом/клієнтом та його родиною через терапевтичне використання особи терапевта та коригувати підхід відповідно до потреб клієнтів/пацієнтів та інших стейкхолдерів;
	i. демонструвати повагу до факторів різноманітності інших осіб.

Приклад форми оцінки успішності здобувача після завершення клінічної практики наведено у Додатку 2.

Можливість проходження практики за професійним спрямуванням без відриву від професійної діяльності

У разі, якщо здобувач програми спеціалізації вже працює за фахом на посаді ерготерапевта, допускається проходження практики за професійним спрямуванням на своєму робочому місці без відриву від основної професійної діяльності. Така форма організації практики можлива за умови, що:

- місце роботи відповідає вимогам до бази практики (див вище);
- функціональні обов'язки здобувача включають здійснення ерготерапевтичної практики у відповідності до мети й завдань практики за професійним спрямуванням, визначених програмою спеціалізації;
- є можливість супервізії з боку керівника практики за професійним спрямуванням, призначеного закладом/установою, що здійснює підготовку фахівців за

програмами спеціалізації, або затвердженого наставника з належною кваліфікацією на місці проходження практики за професійним спрямуванням;

- здобувач веде належну документацію, передбачену структурою практики за професійним спрямуванням, та своєчасно подає звітність.

Проходження практики за професійним спрямуванням на робочому місці не звільняє здобувача від вимог до обсягу, змісту та оцінювання практики за професійним спрямуванням. Рішення про можливість проходження практики за професійним спрямуванням без відриву від виробництва ухвалюється індивідуально закладом/установою, що здійснює підготовку фахівців за програмами спеціалізації на підставі відповідних документів і погодження з базою практики.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Програма спеціалізації має ґрунтуватися на принципах підходу, заснованого на компетентностях що вимагає впровадження ефективних, практико-орієнтованих методів навчання та об'єктивного оцінювання результатів навчання здобувачів.

Методи навчання

З метою формування професійних компетентностей здобувачів під час реалізації програми спеціалізації доцільно використовувати такі методи:

- інтерактивні лекції (презентація теоретичного матеріалу з елементами дискусії, залученням прикладів з клінічної практики);
- методи проблемно-орієнтованого навчання (Problem-Based Learning, PBL), в тому числі робота з клінічними кейсами, які потребують критичного мислення, аналітичних навичок та прийняття рішень;
- рефлексія – метод навчання, що сприяє глибокому усвідомленню власного професійного досвіду, розвитку критичного мислення та формуванню професійного мислення, допомагає здобувачам аналізувати власні дії, емоції та взаємодію з клієнтами/пацієнтами для вдосконалення практики та обґрунтованого прийняття рішень;
- симуляційне навчання – використання симуляційних сценаріїв, манекенів, роботизованих пристроїв, інструментів віртуальної реальності або рольових ігор для відпрацювання клінічних навичок;
- навчання в клінічному середовищі: проходження практики за професійним спрямуванням під супервізією з чіткими цілями та формами зворотного зв'язку;
- навчання в малих групах: робота в командах для формування комунікативних, міждисциплінарних та етичних компетентностей;
- самостійна робота з супроводом (self-directed learning).

Використання сучасних освітніх технологій

Забезпечення доступу до електронного навчального середовища (LMS), цифрових платформ, відеоматеріалів, віртуальних симуляцій. Можливість дистанційного доступу до частини лекційного або теоретичного контенту (у синхронному чи асинхронному форматі).

9. РЕКОМЕНДОВАНІ МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання має відповідати принципам об'єктивності, прозорості та спрямованості на вимірювання сформованості компетентностей:

Формувальне оцінювання

- регулярне надання зворотного зв'язку під час виконання завдань;
- усне інтерв'ю, виконання навчальних завдань, рефлексивні щоденники, тощо.

Підсумкове оцінювання

Проведення контрольних завдань (підсумкове портфоліо, презентація кейсу тощо), іспитів для оцінки рівня засвоєння матеріалу.

Оцінювання практики за професійним спрямуванням

- визначення рівня сформованості практичних навичок на основі стандартизованих чек-листів, карт спостереження тощо;
- оцінювання поведінкових та комунікативних навичок;
- метод 360°, самооцінка, зворотний зв'язок від супервізорів та колег.

Важливо оцінити ступінь участі здобувача в реальному клінічному процесі.

Здобувачі мають надати оформлений щоденник або портфоліо з описом проходження практики за професійним спрямуванням, рефлексією, прикладами клінічних випадків, висновками супервізора практики.

Підсумкова атестація

Комплексний підсумковий іспит (заходи контролю), який може включати теоретичну та практичну частини (див. розділ 10 щодо форм атестації).

Вимоги до оцінювання:

Критерії оцінювання мають бути чітко визначені і доведені до здобувачів.

Застосовується система ECTS (кредити, шкала оцінювання).

Результати мають фіксуватись у відповідній документації та враховуватись при видачі документу про проходження програми спеціалізації.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ФОРМИ ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ПРОГРАМИ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

Підсумкова атестація є обов'язковим етапом завершення програми спеціалізації та проводиться з метою перевірки сформованості професійних компетентностей, здобутих у процесі проходження програми спеціалізації. Здобувачі повинні продемонструвати здатність до самостійного професійного мислення, клінічного аналізу та прийняття рішень відповідно до принципів ерготерапії, сучасних стандартів практики та етики.

Загальні вимоги до атестації

Атестаційна комісія формується з фахівців з ерготерапії, представників бази практики (супервізорів) та представників спільноти ерготерапевтів, за можливості.

Має забезпечуватись об'єктивність, прозорість та можливість оскарження.

Результати оскарження фіксуються у протоколі та є підставою для видачі відповідного документу про проходження програми спеціалізації.

Рекомендовані форми підсумкової атестації включають:

- Комплексний письмовий тест

Містить клінічно орієнтовані завдання, ситуаційні задачі, тестові питання з єдиною або множинною правильною відповіддю.

Дає змогу оцінити теоретичну підготовку, обсяг знань і вміння застосовувати їх у практиці.

- Об'єктивний структурований клінічний іспит

Проведення практично орієнтованих станцій з моделями клінічних ситуацій.

Оцінювання клінічних навичок, комунікації з пацієнтом, клінічного мислення, планування процесу ерготерапії.

- Підсумкове портфоліо

Портфоліо як форма підсумкової оцінки в програмі спеціалізації є інструментом всебічної демонстрації професійного розвитку, здобутих компетентностей і практичного досвіду здобувача. Цей метод відповідає принципам компетентного підходу, сприяє формуванню рефлексії, здатності до самостійного навчання та фахової відповідальності.

Використання портфоліо як методу оцінювання сприяє не лише перевірці результатів навчання, а й розвитку фахової ідентичності, навичок самоаналізу, доказового підходу в клінічній практиці.

Вимоги до методу підсумкового оцінювання «Портфоліо» у програмі спеціалізації наведені у Додатку 4.

11. ВИМОГИ ДО ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ЦИКЛУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

У процесі організації програми спеціалізації передбачена можливість перезарахування окремих освітніх компонентів на підставі раніше здобутих результатів навчання. Це дозволяє врахувати попередню академічну та професійну підготовку здобувача і забезпечити індивідуалізацію освітньої траєкторії.

Підстави для перезарахування

Перезарахування здійснюється за умови наявності документально підтверджених результатів навчання, а саме:

- академічна довідка із зазначенням змісту та обсягу дисциплін;
- сертифікати про підвищення кваліфікації з ерготерапії, із зазначенням змісту та обсягу навчання;
- документи про проходження закордонного стажування/навчання з ерготерапії із зазначенням змісту та обсягу навчання.

Вимоги до змістової відповідності

Результати навчання мають відповідати:

- меті та завданням відповідної освітньої компоненти програми спеціалізації;
- змісту тем і практичних навичок;
- обсягу навчального навантаження (в академічних годинах або кредитах ECTS).

У разі часткової відповідності заклад/установа, що здійснює підготовку фахівців за програмами спеціалізації, може визначити потребу у додатковому вивченні окремих тем або проходженні контрольного оцінювання.

Процедура ухвалення рішення

Оцінювання можливості перезарахування здійснюється відповідною комісією закладу/установи, що реалізує програму спеціалізації. Рішення приймається на основі:

- аналізу поданих документів;
- співбесіди (за потреби);
- результатів додаткового оцінювання (у разі сумнівів щодо рівня засвоєння матеріалу).

Перезарахування практичного компонента (практики за професійним спрямуванням) програми спеціалізації

У межах програми спеціалізації передбачена можливість перезарахування практичного компонента (практики за професійним спрямуванням) за умови підтвердження здобувачем відповідного професійного досвіду, який відповідає меті та завданням навчальної практики, визначеним програмою спеціалізації.

Підстави для перезарахування

Практичний компонент може бути зарахований у разі, якщо здобувач:

- має підтверджений досвід роботи за фахом ерготерапевта (стаж роботи не менше 1 року);
- має чинне посвідчення (або інший документ), що підтверджує проходження практичної підготовки, стажування або виконання функціональних обов'язків, які відповідають змісту практики за професійним спрямуванням програми спеціалізації.

Необхідні документи

Для розгляду питання про перезарахування практичного компонента здобувач подає до закладу/установи, що реалізує програму спеціалізації, такі документи:

- характеристику з місця роботи або стажування, із зазначенням обсягу виконаних практичних завдань;
- копії наказів про призначення, довідок про стаж, завірених графіків роботи (за потреби);
- інші документи, які підтверджують набутий досвід (сертифікати, листи від роботодавців тощо).

Критерії змістової відповідності

Зарахований практичний досвід повинен охоплювати такі елементи:

- робота з пацієнтами/клієнтами різних вікових груп;
- участь у формуванні індивідуального плану реабілітації;
- застосування методів оцінювання функціонального стану та адаптаційних стратегій;
- взаємодія з міждисциплінарною командою;
- дотримання професійної етики та стандартів безпеки в роботі.

Оцінювання та ухвалення рішення

Оцінювання можливості перезарахування здійснюється відповідною комісією закладу/установи, що реалізує програму спеціалізації. Рішення приймається на основі:

- аналізу поданих документів;
- співбесіди (за потреби);
- результатів додаткового оцінювання (за потреби).

Комісія ухвалює рішення про повне або часткове зарахування практичного компонента.

У разі часткової відповідності змісту практичного досвіду здобувач може бути направлений для проходження додаткових практичних модулів.

Приклади типових ситуацій перезарахування

Приклад 1.

Здобувач працював на посаді ерготерапевта в закладі охорони здоров'я протягом 2 років. У межах професійної діяльності здійснював функціональне оцінювання пацієнтів/клієнтів, планував та складав програму ерготерапії в межах індивідуального реабілітаційного плану, вів документацію. Має характеристику з місця роботи.

Рішення: практика може бути повністю перезарахована після аналізу документів комісією.

Приклад 2.

Здобувач працював на посаді фізичного терапевта/фахівця з фізичної реабілітації/іншого фахівця, виконуючи обов'язки ерготерапевта. Має характеристику з місця роботи.

Рішення: практика може бути повністю або частково перезарахована на основі розгляду документів та рішення комісії. В разі часткового перезарахування здобувач направляється на додаткову практику для засвоєння специфічних навичок ерготерапевта.

Приклад 3.

Здобувач пройшов стажування (тривалістю 4 тижні) в клініці закордоном, де виконував практичну діяльність ерготерапевта під супервізією. Подано сертифікат і детальний опис програми стажування.

Рішення: рішення приймається після аналізу відповідності програми стажування вимогам спеціалізації. Можливе часткове перезарахування практики, здобувач направляється на додаткову практику для засвоєння специфічних навичок ерготерапевта в контексті практичної діяльності в Україні.

12. ЗМІСТ РЕКОМЕНДОВАНИХ КОМПОНЕНТІВ ПРОГРАМИ ЦИКЛУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

Перелік рекомендованих освітніх компонентів програми спеціалізації сформовано на основі Стандарту вищої освіти, з урахуванням мінімальних освітніх стандартів Всесвітньої федерації ерготерапевтів (WFOT), а також вимог національного законодавства України щодо післядипломної підготовки медичних і реабілітаційних фахівців. Метою є забезпечення здобувачів необхідними компетентностями для професійної діяльності як ерготерапевтів у сфері охорони здоров'я, соціальної реабілітації та освіти.

Основні освітні компоненти програми спеціалізації мають включати дисципліни з таких тем:

Філософія ерготерапії та професійне мислення ерготерапевта:

- історія, філософія та принципи ерготерапії;
- основи заняттєвої науки;
- основи професійного мислення ерготерапевта;
- клієнто/пацієнто-орієнтований підхід в ерготерапії;
- практика, що ґрунтується на доказах в ерготерапії;
- співпраця з родиною, опікунами та міждисциплінарною командою;
- захист інтересів клієнта/пацієнта ерготерапії.

Ерготерапевтичне втручання на різних етапах життя та при різних станах здоров'я:

- робота з різними віковими групами: діти, працездатні дорослі, особи літнього віку;
- ерготерапія осіб із порушеннями опорно-рухового апарату, неврологічними станами, порушеннями зору, захворюваннями серцево-судинної та дихальної систем; онкологічними захворюваннями, хронічними станами, порушеннями ментального здоров'я, травмою війни тощо;

Технології підтримки участі: асистивні технології, модифікація середовища та універсальний дизайн:

- асистивні технології;
- ергономіка;
- універсальний дизайн;
- основи протезування;
- основи ортезування.

Правові та організаційні аспекти, менеджмент в ерготерапії:

- організація ерготерапевтичної допомоги в системі охорони здоров'я України;
- управління, адміністрування та документація в ерготерапії;
- професійна діяльність, стандарти безпеки, конфіденційність.

Практика за професійним спрямуванням:

- практична підготовка у закладах охорони здоров'я, реабілітаційних установах, центрах соціального захисту, громадських організаціях, освітніх або інших інституціях, де надаються ерготерапевтичні послуги або створено умови для їх впровадження;

- проходження практики за професійним спрямуванням без відриву від професійної діяльності (супервізоване навчання на робочому місці).

Програма спеціалізації має враховувати міждисциплінарність, контекстуальність (національну специфіку) та індивідуальні освітні траєкторії.

13. ПРИМІРНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ЦИКЛУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

Код	Назва курсів, розділів, тем	Кількість кредитів/ годин
1	Професійне мислення ерготерапевта	3 кредити / 90 год
1.1	Сфери практичної діяльності ерготерапевта. Термінологія. Основи науки про заняттєву активність	
1.2	Рефлексивна практика в ерготерапії	
1.3	Практика, заснована на доказах в ерготерапії	
1.4	Наукове мислення в ерготерапії	
1.5	Діагностичне мислення	
1.6	Процедурне мислення	
1.7	Побудова терапевтичних відносин ерготерапевта з клієнтом	
1.8	Наративне мислення	
1.9	Інтерактивне мислення	
1.10	Проблеми/аспекти професійної діяльності ерготерапевта	
1.11	Професійна етика та деонтологія	
2	Ерготерапія осіб працездатного віку	8 кредитів / 240 год
2.1	Ерготерапія при порушеннях опорно-рухового апарату, терапія кисті	
	Процес ерготерапії та інструменти оцінювання при порушеннях опорно-рухового апарату	
	Процес ерготерапії осіб після ампутацій кінцівок	
	Процес ерготерапії осіб з наслідками травм та хірургічних втручань опорно-рухового апарату	
	Роль ерготерапії в менеджменті болю для сприяння виконання заняттєвої активності	
	Спеціалізовані ерготерапевтичні оцінювання та втручання для терапії кисті	
2.2	Ерготерапія у сфері психічного здоров'я	
	Основи ерготерапії у сфері психічного здоров'я. Моделі та теоретичні рамки практики ерготерапії в сфері психічного здоров'я	
	Ерготерапевтична оцінка осіб із психічними розладами	
	Процес ерготерапії осіб із психічними розладами (депресивні розлади, тривожні розлади, посттравматичні стресові розлади, біполярні розлади, шизофренія, важкі психічні захворювання)	
	Ерготерапія осіб із синдромом хронічної втоми та синдромом професійного вигорання. Стратегії резилієнтності	
2.3	Ерготерапія при порушеннях зору	
	Роль ерготерапевта в реабілітації осіб з порушенням зору. Ерготерапевтичне оцінювання зорових функцій та заняттєвої активності осіб з порушенням зору	

	Роль ерготерапевта у формуванні навичок просторової орієнтації та мобільності осіб із порушенням зору	
	Роль ерготерапевта в розвитку сенсомоторної інтеграції та компенсаторних стратегій для осіб з порушенням зору	
2.4	Ерготерапія при порушеннях діяльності нервової системи	
	Принципи, засоби та інструменти оцінювання ерготерапевта при порушеннях діяльності нервової системи	
	Процес ерготерапії при перенесеному гострому порушенні мозкового кровообігу	
	Процес ерготерапії при перенесеній черепно-мозковій травмі	
	Процес ерготерапії при перенесеному ураженні спинного мозку	
	Процес ерготерапії при нейродегенеративних та демієлінізуючих захворюваннях нервової системи	
	Процес ерготерапії при ураженнях периферичної нервової системи	
2.5	Ерготерапія осіб з травмою війни	
	Особливості ерготерапії в контексті війни, особливості реабілітації військових	
	Спеціалізовані ерготерапевтичні оцінювання та втручання для сприяння виконання заняттєвої активності осіб з мінно-вибуховими та вогнепальними пораненнями	
	Спеціалізовані ерготерапевтичні оцінювання та втручання для сприяння виконання заняттєвої активності при важких комбінованих ураженнях	
	Спеціалізовані ерготерапевтичні оцінювання та втручання для сприяння виконання заняттєвої активності при опіках	
	Перша домедична допомога з основами тактичної медицини	
3	Ерготерапія в педіатрії	3 кредити / 90 год
3.1	Типовий та атиповий розвиток дитини (сенсомоторний, когнітивний, соціально-емоційний)	
3.2	Основні теоретичні моделі та рамки практики ерготерапії в педіатрії, заняттєва активність в дитинстві	
3.3	Особливості процесу ерготерапії, ерготерапевтичного обстеження та втручання в педіатрії для дітей різних вікових груп	
3.4	Ерготерапія у відділеннях інтенсивної терапії новонароджених	
3.5	Послуга раннього втручання та роль ерготерапевта	
3.6	Робота з сім'єю та основи коучингу батьків	
3.7	Процес ерготерапії дітей та підлітків із психічними розладами	
3.8	Спеціалізовані ерготерапевтичні оцінювання та втручання для сприяння виконання заняттєвої активності в педіатрії у контексті травм війни	
4	Ерготерапія осіб літнього віку	3 кредити / 90 год
4.1	Старіння. Тенденції, теорії. Старіння та ерготерапія	
4.2	Старіння і рух. Профілактика падінь	

4.3	Домашнє середовище та енергозбереження для людей похилого віку	
4.4	Ерготерапія осіб похилого віку, які мають когнітивні розлади	
4.5	Ерготерапія осіб похилого віку, які мають порушення опорно-рухового апарату	
4.6	Ерготерапія осіб похилого віку з порушеннями зору та слуху	
4.7	Ерготерапія осіб похилого віку, які мають неврологічні захворювання	
4.8	Ерготерапія осіб похилого віку, які мають порушення діяльності серцево-судинної та дихальної систем	
4.9	Допоміжні технології, телеопіка людей похилого віку	
5.	Асистивні технології, універсальний дизайн та ергономіка	3 кредити / 90 год
5.1	Процес оцінювання, підбору та застосування допоміжних засобів реабілітації	
5.2	Роль ерготерапевта у забезпеченні допоміжними засобами реабілітації та модифікації середовища при порушеннях опорно-рухового апарату	
5.3	Роль ерготерапевта у забезпеченні допоміжними засобами та модифікації середовища у педіатрії	
5.4	Роль ерготерапевта у забезпеченні допоміжними засобами та модифікації середовища при порушеннях діяльності нервової системи	
5.5	Роль ерготерапевта у забезпеченні допоміжними засобами та модифікації середовища при порушеннях зору	
5.6	Універсальний дизайн в ерготерапії: принципи, значення та практичне застосування	
5.7	Основні аспекти ергономіки в ерготерапії	
6.	Основи ортезування та протезування	3 кредити / 90 год
6.1	Основні принципи ортезування, види ортезів	
6.2	Ерготерапевтична оцінка потреби в ортезуванні	
6.3	Інструменти та матеріали та техніки ортезування	
6.4	Процес ерготерапії при протезуванні осіб з ампутаціями кінцівок	
7	Менеджмент в ерготерапії	2 кредити / 60 год
7.1	Організація ерготерапевтичної допомоги в системі охорони здоров'я України	
7.2	Управління, адміністрування та документація в ерготерапії	
7.3	Організація ерготерапевтичної допомоги в системі охорони здоров'я	
7.4	Професійний розвиток	
8	Практика за професійним спрямуванням (за обраним напрямом)	6 кредитів / 180 год

14. ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ, НА ЯКИХ БАЗУЮТЬСЯ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII «Про вищу освіту» (редакція від 01.06.2025). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII «Про освіту» (редакція від 01.06.2025) <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Закон України від 03.12.2020 № 1053-IX «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» (редакція від 01.01.2025) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#Text>
4. Постанова КМУ від 30.12.2015 № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» (редакція від 04.01.2024). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF#Text>
5. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників затверджений Наказом МОЗ України від 29.03.2002 № 117 «Про впровадження випуску Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників». <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va117282-02#Text>
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (редакція від 25.02.2025) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF#Text>
7. Національний класифікатор України: Класифікатор професій ДК 003:2010. Затверджений наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28.07.2010 № 327. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text>
8. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 27.03.2025 р. № 512. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/2025/03/27/nakaz-mon-512-vid-27-03-2025.pdf>
9. Стандарт вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 227 Терапія та реабілітація. Спеціалізації 227.01 Фізична терапія, 227.02 Ерготерапія, 227.03 Терапія мови і мовлення. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 30.10.2024 № 1549. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdeni%20standarty/2024/30-10-2024/227-terapiya-ta-reabilitatsiya-mahistr-1549-vid-30-10-2024.pdf>
10. Постанова КМУ від 30.08.2024 № 1021 «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1021-2024-%D0%BF#Text>
11. Наказ МОЗ від 23.01.2024 № 112 «Про затвердження Номенклатури спеціальностей професіоналів у галузі охорони здоров'я у закладах охорони здоров'я, Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за спеціальностями професіоналів у галузі охорони здоров'я у закладах охорони здоров'я та професіоналів з вищою немедичною освітою». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0159-24#Text>

12. Наказ МОЗ України від 16.04.2025 № 650 «Про затвердження Порядку проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я та внесення змін до деяких наказів Міністерства охорони здоров'я України». <https://moz.gov.ua/uk/decrees/nakaz-moz-ukrayini-vid-16-04-2025-650-pro-zatverdzhennya-poryadku-provedennya-atestaciyi-pracivnikiv-sferi-ohoroni-zdorov-ya-ta-vnesennya-zmin-do-deyakih-nakaziv-ministerstva-ohoroni-zdorov-ya-ukrayini>
13. World Federation of occupational therapists: Minimum Standards for the Education of Occupational Therapists. <https://wfot.org/resources/new-minimum-standards-for-the-education-of-occupational-therapists-2016-e-copy>

15. ДОДАТКИ

Додаток 1

Перелік компетентностей, визначений Стандартом вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти (далі – Стандарт вищої освіти) галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 227 Терапія та реабілітація, спеціалізація 227.02 Ерготерапія, затвердженим та введеним в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 30.10.2024 № 1549

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати автономно та у міжпрофесійному контексті складні спеціалізовані задачі та проблеми, пов'язані з функціонуванням та обмеженнями життєдіяльності окремих осіб, груп та популяцій, зокрема порушеннями активності та участі, взаємодією з середовищем; провадити адміністративну, наукову та освітню діяльність із застосуванням положень, теорій і методів медико-біологічних, педагогічних, соціальних наук та ерготерапії в умовах комплексності та невизначеності.
Загальні компетентності	<p>ЗК 01. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.</p> <p>ЗК 02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК 04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК 05. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 06. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.</p> <p>ЗК 07. Здатність працювати автономно.</p> <p>ЗК 08. Здатність розробляти проекти та управляти ними.</p> <p>ЗК 09. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК 10. Сприяти створенню антикорупційного середовища, пропагувати стандарти доброчесності, ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції</p> <p>ЗК 11. Здатність надавати домедичну допомогу під час виникнення невідкладних станів.</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності.	<p>СК 01. Здатність демонструвати передові знання та високий рівень критичного мислення щодо складних взаємозв'язків між людиною, її здоров'ям, заняттєвою активністю та добробутом, популяризувати здоровий спосіб життя для окремих осіб, груп, популяцій та спільнот на засадах заняттєвої та соціальної справедливості.</p> <p>СК 02. Здатність оцінювати і визначати вплив особистих факторів, функцій і структур організму, факторів середовища на заняттєву активність і участь окремих осіб, груп, популяцій та спільнот.</p> <p>СК 03. Здатність ефективно застосовувати передові знання теорії ерготерапії, критичний аналіз та рефлексивне мислення для планування, організації та реалізації процесу ерготерапії окремих осіб, груп, популяцій та спільнот.</p> <p>СК 04. Здатність ефективно застосовувати науково-обґрунтовані підходи та методи планування і реалізації пацієнтоорієнтованих та заняттєвоорієнтованих втручань з метою уможливлення заняттєвої активності, участі та заняттєвої справедливості стосовно окремих осіб, груп, популяцій та спільнот.</p> <p>СК 05. Здатність вибирати або виготовляти на основі оцінювання, налаштовувати та навчати пацієнта/клієнта користуватися допоміжними засобами реабілітації для</p>

	<p>покращення заняттєвої участі, функціональної мобільності та пересування у громаді.</p> <p>СК 06. Здатність оцінювати та адаптовувати фактори середовища, створювати безпечне і доступне середовище життєдіяльності окремих осіб, груп, організацій, популяцій та спільнот на засадах ергономічного та універсального дизайну.</p> <p>СК 07. Здатність демонструвати поглиблені знання та критичне розуміння наукового процесу, застосовувати етичні принципи, усталені та новітні дослідницькі методології та парадигми для систематичного збору, критичного оцінювання, звітування та інтеграції даних наукових досліджень у практичну діяльність.</p> <p>СК 08. Здатність демонструвати поглиблені знання і розуміння норм, процесів і навичок щодо супервізії асистентів ерготерапевта, професійної та міжпрофесійної співпраці на засадах національних регуляторних документів.</p> <p>СК 09. Здатність демонструвати поглиблені знання та навички менеджменту, лідерства, фінансового планування та маркетингу для ефективної організації та оптимізації процесу надання реабілітаційної допомоги окремим особам, групам, популяціям та спільнотам.</p> <p>СК 10. Здатність вирішувати складні етичні дилеми на основі поглибленого розуміння законодавчих норм та правил професійної діяльності для вирішення заняттєвих проблем окремих осіб, груп, популяцій чи спільнот, пропагувати етичні стандарти та цінності ерготерапії.</p> <p>СК 11. Здатність демонструвати високоспеціалізовані знання і навички професійного та академічного спілкування, для ефективної передачі інформації про ерготерапію та результати ерготерапії як у рамках міждисциплінарної взаємодії, так і у широкому національному та міжнародному контексті.</p> <p>СК 12. Здатність ефективно та своєчасно документувати надання ерготерапевтичних послуг, включаючи консультативні послуги, на різних етапах надання реабілітаційної допомоги як у закладах охорони здоров'я, так і закладах освіти, соціальної політики та соціального захисту.</p> <p>СК 13. Здатність демонструвати високий рівень критичної саморефлексії, вдосконалення професійної ідентичності, визначати потреби і стратегії для поглиблення власних професійних знань з ерготерапії та її процесу на основі національних вимог до безперервного професійного розвитку та демонструвати самостійне, автономне навчання на національному та міжнародному рівнях.</p>
--	---

Перелік результатів навчання, визначений Стандартом вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти (далі – Стандарт вищої освіти) галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 227 Терапія та реабілітація, спеціалізація 227.02 Ерготерапія, затвердженим та введеним в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 30.10.2024 № 1549

РН 01. Застосовувати передові знання та високий рівень критичного мислення щодо складних взаємозв'язків між людиною, її фізичним, психічним і соціальним здоров'ям, заняттєвою активністю та добробутом, сприяти популяризації здорового способу життя для окремих осіб, груп, популяцій і спільнот на засадах заняттєвої та соціальної справедливості.

РН 02. Здійснювати пацієнтоорієнтоване оцінювання заняттєвих потреб окремих осіб, груп, популяцій і спільнот та визначати доцільність, інтенсивність та обсяг рекомендованих заходів ерготерапії.

РН 03. Оцінювати характер та ступінь впливу особистих факторів, структур і функцій організму, факторів фізичного, соціального, політичного, культурного та інституційного середовища та соціальних детермінант здоров'я на заняттєву активність та участь окремих осіб, груп, популяцій і спільнот.

РН 04. Ефективно застосовувати передові знання теорії ерготерапії, рефлексивне мислення та критичний аналіз моделей (occupational therapy models) та рамок практики ерготерапії (frames of reference of occupational therapy), заснованих на доказах, для вибору оптимальних стратегій оцінювання, планування, реалізації та оцінки результатів ерготерапії.

РН 05. Формулювати та документувати цілі і результати програми ерготерапії або складові індивідуальної програми реабілітації у співпраці з пацієнтом/клієнтом, пояснювати методи ерготерапевтичних втручань та вносити дані до електронних систем.

РН 06. Розробляти, проводити та коригувати програми ерготерапії або складові індивідуальної програми реабілітації на основі аналізу результатів

ерготерапевтичного оцінювання та/або втручання у співпраці з пацієнтом/клієнтом та надавати рекомендації стосовно продовження або завершення реабілітації.

РН 07. Застосовувати науково-обґрунтовані підходи у виборі методів, стратегій та інструментів для реалізації заняттєво орієнтованих втручань з метою уможливлення заняттєвої активності, участі та заняттєвої справедливості стосовно окремих осіб, груп, популяцій та спільнот.

РН 08. Враховувати засади заняттєвої та соціальної справедливості для планування процесу ерготерапії у широких, спеціалізованих та нових сферах практичної діяльності з метою вирішення комплексних заняттєвих проблем окремих осіб, груп та популяцій.

РН 09. Оцінювати та обґрунтовувати потребу, призначати, налаштовувати, проектувати, виготовляти та модифікувати допоміжні засоби реабілітації, включаючи ортези, для покращення заняттєвої участі у сферах самообслуговування, продуктивності (роботи чи навчання), дозвілля (гри), функціональної мобільності, користування громадським транспортом та керування автомобілем.

РН 10. Навчати безпечному та ефективному користуванню допоміжними засобами реабілітації, включаючи ортези та протези для покращення заняттєвої участі у сферах самообслуговування, продуктивності (роботи чи навчання), дозвілля (гри), функціональної мобільності, користування громадським транспортом та керування автомобілем.

РН 11. Оцінювати та адаптовувати фактори середовища, створювати безпечне і доступне середовище проживання, навчання та праці окремих осіб, груп людей, організацій та популяцій на засадах ергономічного та універсального дизайну з метою покращення заняттєвої участі та збільшення функціональної незалежності окремих осіб, груп людей, організацій та популяцій.

РН 12. Застосовувати у практичній діяльності інформацію з наукових джерел, інтегруючи її з цінностями та бажаннями клієнта/пацієнта та особливостями контексту практичної діяльності, для обґрунтування рішень щодо організації процесу ерготерапії для окремих осіб, груп людей, організацій та популяцій.

PH 13. Застосовувати усталені та новітні дослідницькі методи для планування, проведення аналізу та звітування про результати наукових досліджень у сфері ерготерапії з урахуванням актуальних суспільних та професійних викликів, етичних стандартів, відповідальності за розповсюдження та трансляцію наукових знань у різних контекстах професійної практичної діяльності.

PH 14. Здатність демонструвати поглиблені знання і розуміння норм, процесів і навичок щодо супервізії асистентів ерготерапевта та ерготерапевтів, професійної та міжпрофесійної співпраці на засадах національних регуляторних документів.

PH 15. Виконувати обов'язки супервізора асистентів ерготерапевта та ерготерапевтів у практичній діяльності на засадах національних регуляторних документів.

PH 16. Знати межі професійної компетентності ерготерапевта, сфери практичної діяльності фахівців інших спеціальностей, оцінювати потребу та знати механізми скерування клієнтів/пацієнтів до фахівців інших спеціальностей.

PH 17. Визначати, аналізувати та оцінювати вплив контекстуальних чинників, регуляторних документів, соціоекономічних, політичних, географічних та демографічних факторів, динаміки міжособистісної командної взаємодії на процес надання реабілітаційних послуг.

PH 18. Застосовувати поглиблені знання та навички менеджменту, лідерства, стратегічного планування та маркетингу для генерування інноваційних підходів та підприємницьких рішень до організації та оптимізації процесу надання реабілітаційної допомоги окремим особам, групам, популяціям чи спільнотам.

PH 19. Демонструвати поглиблене розуміння законодавчих норм та правил професійної діяльності, реабілітаційних маршрутів для вирішення заняттєвих проблем окремих осіб, груп чи популяцій.

PH 20. Демонструвати готовність брати на себе відповідальність за визначення та ефективне вирішення складних етичних дилем, демонструвати доброчесність і відповідальність, сприяти створенню антикорупційного середовища, пропагувати стандарти доброчесності, ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції, відстоювати етичні стандарти та цінності ерготерапії.

PH 21. Здатність пропагувати цінності та філософію ерготерапії, відстоювати інтереси професії, передавати інформацію стосовно процесу ерготерапії, пояснювати сенс та внесок ерготерапії та науки про заняттєву активність в загальне благополуччя та добробут суспільства.

PH 22. Ефективно і вчасно документувати процес і результати різних форм ерготерапевтичних послуг, включаючи консультативні послуги у різних сферах професійної діяльності ерготерапевта та у спосіб, зрозумілий для клієнтів/пацієнтів, представників сфер охорони здоров'я, освіти, соціальної політики, соціального захисту та інших стейкхолдерів.

PH 23. Здатність безперервно вдосконалювати високий професійний рівень для поглиблення власних знань ерготерапії та її процесу на основі національних вимог до безперервного професійного розвитку та демонструвати самостійне, автономне навчання на національному та міжнародному рівнях.

PH 24. Надавати домедичну допомогу при невідкладних станах, демонструвати знання методів та засобів збереження життя.

Примірна форма оцінки успішності здобувача

Назва практики _____
Ім'я, прізвище здобувача освіти _____
Заклад проходження практики _____
Терміни проходження практики _____
Кількість днів відсутності здобувача освіти на базі практики _____

Зазначте рівень продуктивності здобувача освіти за допомогою шкали:

- 1 бал – завдання не виконуються або виконуються абсолютно неприйнятно, здобувач освіти не змінює поведінку після отриманого зворотного зв'язку
- 2 бали – завдання виконуються непослідовно і часом неприйнятно, здобувач освіти може лише частково змінити поведінку після зворотного зв'язку
- 3 бали – більшість завдань виконуються вчасно, послідовно та прийнятно, здобувач освіти змінює поведінку після зворотного зв'язку
- 4 бали – завдання виконуються вчасно, сумлінно і належним чином, робота здобувача освіти повністю відповідає стандартам
- 5 балів – абсолютно всі завдання виконуються на високому рівні, робота здобувача освіти відповідає найвищим стандартам.

№	Критерій	Початок практики		Середина практики		Кінець практики		Кінцева Оцінка	Коментарі
		Дата:	Бали	Дата:	Бали	Дата:	Бали		
		ЗО	СП	ЗО	СП	ЗО	СП		
Базові вимоги до практичної діяльності									
1	Демонструє безпечне та своєчасне використання реабілітаційного обладнання, дотримання правил безпеки для забезпечення власної безпеки та безпеки інших								
Професійна поведінка та комунікація									
2	Використовує відповідну, прийнятну невербальну та вербальну комунікацію під час виконання завдань та під час спілкування з пацієнтами/ клієнтами								
3	Використовує відповідну, прийнятну невербальну та вербальну комунікацію під час спілкування з супервізором								
4	Формує терапевтичні стосунки з пацієнтом/ клієнтом та його родиною та коригує підхід відповідно до потреб клієнтів та інших стейкхолдерів. Демонструє								

	повагу до факторів різноманітності інших осіб									
5	Демонструє норми професійної поведінки ерготерапевта									
6	Виконує завдання чітко та вчасно									
7	Веде відповідну та прийнятну документацію									
8	Демонструє володіння тайм-менеджментом									
Скринінг та обстеження										
9	Обирає відповідні методи скринінгу та обстеження орієнтуючись на фактори та пріоритети клієнта, контексти, теорії, рамки та моделі практики та науково-доказову практику.									
10	Складає заняттєвий профіль клієнта/ пацієнта та оцінює виконання клієнтом/ пацієнтом заняттєвої активності, використовуючи відповідні методи обстеження.									
11	Вибирає відповідні інструменти скринінгу та оцінювання на основі цілісного підходу до оцінювання різних факторів клієнта на основі біопсихосоціальної моделі реабілітації. Оцінює фактори клієнта та контексти, які допомагають або перешкоджають виконанню заняттєвої активності.									
12	Проводить обстеження у єдиний (стандартизований) спосіб для забезпечення валідності та надійності результатів.									
13	Оцінює та аналізує результати обстеження для визначення сильних та слабких сторін у виконанні пацієнтом/клієнтом заняттєвої активності.									
14	Документує результати процесу обстеження об'єктивно та чітко.									
Втручання										
15	Використовує науково-обґрунтований підхід та відповідні науково- доказові ресурси для прийняття рішень щодо втручання									
16	Вибирає пацієнто/ клієнто-орієнтовані та заняттєво-орієнтовані втручання, які мотивують створюють відповідний виклик для пацієнта/ клієнта щодо встановлених цілей									
17	Впроваджує план втручання, який є орієнтованим на клієнта/ пацієнта та є заняттєво-спрямованим для									

	досягнення клієнтом/ пацієнтом встановлених цілей								
18	Оновлює, модифікує або припиняє план втручання на основі ретельного моніторингу стану клієнта/ пацієнта.								
19	Документує реакцію клієнта/ пацієнта на послуги, демонструючи ефективність втручань.								
Менеджмент ерготерапевтичних послуг									
20	Демонструє здатність співпрацювати з іншими членами реабілітаційної команди, залучати членів родини до процесу реабілітації								
								Загальна сума:	

Примітка. ЗО – здобувач освіти, СП – супервізор практики.

Супервізор практики за професійним спрямуванням

Відповідальна особа за проведення практики університету

Дата: _____

Вимоги до методу підсумкового оцінювання «Портфоліо» у програмі спеціалізації з ерготерапії

Структура портфоліо

- Загальна інформація про здобувача (ПІБ, заклад, період проходження програми)
- Опис професійних цілей і очікувань на початку програми
- Приклади практичної діяльності (опис кейсів, розроблені інтервенції, фото/відеофіксація, за потреби)
- Звіт про проходження практики за професійним спрямуванням
- Самооцінка досягнень і рефлексія
- Відгуки або рецензії викладачів, супервізорів або роботодавців

Формальні вимоги

- Портфоліо має бути оформлено письмово (у паперовому або електронному вигляді), із чіткою структурою змісту
- Усі документи мають бути підписані та завірені відповідно до внутрішніх процедур закладу
- Дотримання принципів академічної доброчесності (оригінальність, достовірність даних)

Оцінювання портфоліо

- Здійснюється екзаменаційною комісією, до складу якої входять НПП та ПП, залучені до викладання на програмі спеціалізації та керівники та супервізори практики за професійним спрямуванням.
- Портфоліо оцінюється за критеріями: повнота, якість відображення компетентностей, рефлексивність, професійна мова, логіка викладу
- Комісія може проводити співбесіду зі здобувачем на основі поданого портфоліо
- За результатами оцінювання складається протокол і виставляється підсумкова оцінка.